

מהוּך סדרת הספרים "לב המועדים"

עלוך לב המועדים

הלכות והליכות
בענין ז' אדר – יום פטירת משה רבינו

ועשירים (שם). והוסיף החיד"א שזה שיטה חדשה שהרי חז"ל אמרו שאדם הראשון נתן שבועים שנה לדוד המלך ואמר שבחור כתוב שאברהם אבינו ויעקב ויוסף נתנו שבועים שנה לדוד (חיד"א דבש לי מערכת מ אות יז).

יום פטירתו

יש אומרים: שמשה מת ביום השבת בעת מנחה בשנת ב' אלפים תפת, ולידת משה היתה בז' באדר ב' אלפים שסח (סדר עולם רבא בסדר הקבלה להראב"ד, מחזור ויטרי קמא, מרדכי פסחים קה"א, זוה"ק תרומה קנו, א ספר חסידים שנו וכן מובא בתוס' מנחות ל, א ד"ה מכאן ואילך).

מקור שמת בשבת "תנא אותה שבת [שמת בו משה רבינו] של דיו זוגי היתה נימלה רשות מזה וניתנה לזה" (סוטה יג, ב) ביאר רש"י (שם ד"ה דיו) דיו זוגי שני זוגות שני חברים היו בהתחלת היום למשה וסופו ליהושע (חידושי אנדות מהרש"א סוטה יג, ב ד"ה וילך, או"ז ח"ב פ"ט מ).

ראייה שנפטר בשבת: מפירוש רב שר שלום גאון (טוש"ע רצב ב) על המנהג לומר צידוק הדין [צדקתך צדק] במנחה בשבת על שנפטר משה רבינו באותה שעה ולכן גם נמנעו מלעסוק בתורה משום שאמרינן חכם שמת כל בתי מדרשות שבעיר במלין (תוס' מנחות ל, א ד"ה מכאן ואילך, אבודרהם צדקתך צדק).

ראייה נוספת מהמנהג לאכול ביצים בשבת

לפי שהסיבה שאוכלים ביצים בשבת לפי שביצים זה מאכל של אכלים וכיון שמשה רבינו מת בשבת אוכלים משום אבלות על משה רבינו (פרי מגדים א"א רצ בשם שו"ת כנסת הגדולה רפח ח, תוספת שבת רצ ג).

רמז לכך משה רבינו מת בשבת: כתיב (יהושע א ב) "משה עבדי מת" אותיות שבת מכאן שמשה רבינו נפטר בשבת (תשב"ץ לתלמידי מהר"ם סיון תמח).

יש אומרים שמשה רבינו לא מת ביום השבת אלא בערב שבת (סדר עולם הובא בתוס' מנחות ל, א ד"ה מכאן), והטעם: דאיתא בירושלמי (ירושלמי שבת פ"א ה"ח) בכ"ח בניסן נפלה חומת העיר יריחו ובו ביום שבת, וע"כ יש לומר ר"ח ניסן היה ביום ראשון שאם תאמר ביום שני היה א"כ בכ"ח ניסן היה ביום א' וכתוב בירושלמי בשבת אלא ודאי ר"ח ביום א' ומאחר שר"ח ביום א' ר"ח אדר בשבת נמצא שבעה בו ביום שישי ואמרינן

ז' אדר

"ואלו הימים שמתענים בהם מן התורה... בשבעה באדר מת משה רבינו" (פרק בתרא של מגילת תענית, שו"ע תקפ ח).

תענית ז' אדר

מנהג חסידים ואנשי מעשה להתענות ביום ז' באדר (טוש"ע תקפ ב), והטעם: לפי שהוא יום פטירת משה רבינו (עיין קידושין לה, א), ומיתת צדיק מכפרת יחד עם תענית תשובה ותפילה (כל בו סג).

לידת ופטירת משה רבינו

בשבעה באדר נולד משה רבינו ובשבעה באדר נפטר (תוספתא סוטה פרק יא, קידושין לה, א). מכאן אנו למדים שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש (שנאמר) (שמות כג כו) "את מספר ימך אמלא" (קידושין שם, סוטה יג, ב).

מנין שנולד בז' אדר שנאמר "בן מאה ועשרים שנה אנוכי היום" (דברים לא ב) פירש רש"י (שם ד"ה אנוכי) "היום מלאו ימי ושנותי ביום זה נולדתי וביום זה אמות".

מנין שנפטר בז' אדר אמרו חז"ל (קידושין לה, א) "בשבעה באדר מת משה, לפי שכניסת עם ישראל לארץ ישראל היה בעשור לחודש ניסן, ושלושים ושלושה ימים לאחר פטירת משה רבינו, ל' יום לבכי ולאבל, ועוד ג' ימים להכנת צידה לדרך לפני מעבר הירדן, וכשנחשוב שלושים ושלוש יום מכניסתם לארץ יצא ז' אדר.

תנא "כנפול פור הוא הגורל כיון שנפל פור בחודש אדר שמה שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד" (מגילה יג, ב).

מספר שנות חיי משה

משה חיי מאה ועשירין שנה כמבואר בפסוק "ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום" הטעם ששנות חיו מאה ועשירים כנגד מאה ועשרים יום שהיה בשמים יום לשנה (דבש לפי מערכת ק אות מג לחיד"א בשם ספר רמזי תורה פרשת בראשית).

טעם אחר: לפי שאדם הראשון היה לו לחיות אלף שנים, ונתן לו למשה שבועים שנה, ונח היה לו לחיות אלף שנה ונתן לו חמשים הרי מאה

יש אומרים: שירד גבריאל מן השמים ונמל את התורה מידו של משה והעלה אותה לב"ד הגדול בשמים (בעלי התוס' בפרוש הדר זקנים על התורה פרשת וילך בשם המדרש פטירתו של משה אוצר המדרשים ח"ב עמוד 365).

יש אומרים: שהמהר"ם מרוטנברג אשר היה תפוס הרבה שנים במאסר, זכה שהביאו לו מן השמים ס"ת של משה רבינו ובעת שהיה קורא בס"ת הצדיקים שבגן עדן היו באים לשמוע מפיו את הקריאה ומספר זה העתיק את הס"ת שכתב בית המאסר (הובא בספר המעין טבת תשע"ו עמוד 52 בשם אנדת עם עתיקה)

וצ"כ לשיטות שנפטר בשבת האיך כתב ס"ת ביום השבת.

יש שביאורו: פטירת משה רבינו בפועל היתה בשבת ומה שכתב המדרש שביום מותו כתב הס"ת, הכוונה ליום התחלת מיתתו של משה רבינו שהיה ל' יום קודם שמת שאז הרגיש שכבר נסתלק ממנו הצלם (עיין קרבן נתנאל על הרא"ש פסחים קה, א פרק י סימן יג אות ב).

ביאור אחר: משה כתב בדמעות [כדברי הר"ז בפירושו למדרש רבה פרשת וילך (יובא בהמשך) שנשאר רק נמר כתיבת הס"ת] ולא בדיו כיון שזוה היה בשבת ואסור כתיבה בדיו, ובמשקים אסור רק מדרבנן ועדיין לא גזרו רבנן בזה ואחר השבת יהושע בא והעביר עליהם קולמוס (קרבן נתנאל על הרא"ש פסחים קה, א יג ב).

ביאור אחר: שמשוה רבינו כתב על ידי השבעת הקולמוס ואין בזה משום מלאכת כתיבה כלל (של"ה הובא בקה"י ב"ק סימן מה וכן בשו"ת הת"ס חו"מ ליקומי תשובות סימן כט).

ביאור אחר: על פי דברי הפני יהושע (מגילה ג) שחידש שתלמוד תורה של רבים דוחה שבת, ולפי זה גם כאן היה מותר למשה רבינו לכתוב י"ג ס"ת בשבת דהוי ת"ת דרבים ודוחה שבת (שו"ת פני מביז).

ביאור אחר: לאחר מיתת משה רבינו הוחזר לו נשמתו ואז כתב מן "וימת משה עד סוף התורה" (מלבי"ם כספרו ארץ חמדה פרשת יתרו סוף המעם הראשון).

ביאור אחר: יום שישי קודם פטירת משה נתארך בארבעים ושמונה (עיין מדרש דברים רבה פרק ט ט) שעות ולא שקעה חמה עד שמת משה במנחה של שבת וכיון שנתארך יום שישי היה מותר למשה רבינו לכתוב, אמנם על פי השעות היה צריך להיות שבת ולמעלה שבת הוא, ונחשב שמשוה רבינו מת בשבת ולכן אומרים צדקתך באותה שעה (רמ"ע על פי פירוש יד יהודה, שו"ת מנחת אליעזר ח"ד סימן מב).

הטעם שמשוה רבינו כתב בעצמו ולא ציוה שיעתיקו זה מזה כדי שיזכו כולם לקרוא מכתב ידו הקדושה של משה, כדי שתהא נקבעת בגופם ולא ישכחהו לפי שלמדוה מפי הגבורה (שי"ך על התורה פרשת וילך רבי מרדכי הכהן מתלמידי האר"י ז"ל).

במגילה בשבעה באדר מת משה רבינו הא למדת שמשוה רבינו מת בערב שבת ולא בשבת.

עוד ראייה שמת בערב שבת מדכתיב "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום" ודרשו חז"ל (ר"ה יא, א) ביום הזה נולדתי וביום זה אמות נמצא שכתב פסוק זה ביום שנפטר וקשה לומר שכתב את זה על שם העתיד והאיך כתב בשבת (תוס' מנחות ל, א, ד"ה מכאן רא"ש פסחים קה, א יג קרבן נתנאל שם י, מרדכי פסחים קה, א).

ועוד כתוב במדרש (במדרש דברים רבה פרק ט ט), שמשוה רבינו כתב י"ג ס"ת ביום מותו והאיך כתב בשבת (מרדכי פסחים קה, ה).

ועוד מובא שיום שמת משה אותו היום פסק המן מלידו, ואם מת בשבת, בשבת לא ירד מן (עיין סדר עולם פרק י בסופו).

יש שכתבו שמשוה רבינו מת בערב שבת וכו ביום מלאו ימיו ושנותיו, אבל קבורתו בניא לא היתה אלא בשבת ובין מיתה לקבורה היה מוטל כביכול בכנפי השכינה ובמנחה אומרים צדקתך על שעת הקבורה ולא על שעת מיתתו (כ"ה רצב ומביא בשם ר' יצחק הדרשן שכן יישב ג"כ הרמ"ע מפאנו מאמר היקור דן ח"ב פרק יג).

טעם אחר: אין הכוונה דמת בשבת אלא בערב שבת בזמן המנחה מת ולפי שבשבת ניתנה תורה על יד משה עושים זיכרון בזמן המנחה לבטל המדרש ובערב שבת לא הוצרכו לבטל קביעת בית המדרש דבלאו הכי אין לימוד באותו שעה שעוסקים בצרכי שבת ומה שאמר (רב שר שלום) באותה שעה מת הכוונה בשעת המנחה בערב שבת (ט"ז רצב ב).

יישוב לשיטות שמשוה רבינו נפטר בשבת האיך כתב י"ג ס"ת ביום

מותו

כתוב במדרש (במדרש דברים רבה ט ט), כשהגיע יום מותו של משה רבינו לקח את ספר התורה שכתב על פי ה' והעתיק ממנו (בית אלקים להמב"ט כה) י"ג ספרים ומסר י"ב ספרי תורה ל"ב שבטים.... ומסר את הס"ת לראשי השבטים וספר הי"ג מונח בארון.

למי נמסר ס"ת הי"ג

יש אומרים: שהניח בארון כדי שאם יבקש אחד לזיף דבר שיהיו מוצאים אותה מהארון (מדרש רב דבר"ר ט ט).

יש אומרים: שנמסר לשבט לוי וי"ב שבטים שנמסרו להם י"ב ספרים מלבד שבט לוי (פסיקתא דרב כהנא קצו א). והטעם: שאם יבקש אחד מן השבטים לעקור דבר מהתורה יהא שבטו של לוי מוציא ספר תורה שלו ומגיהו מתוכו. [יש אומרים שאינו חולק על המדרש שאומר היה מונח בארון אלא וס"ת של לוי היה מונח בארון (רו"ז)].

בשאלה האריך כתב ביום אחד י"ג ס"ת

כמבואר שמשנה רבינו כתב י"ג ספרים ביום מותו האריך כתב הרי על פי הטבע לא יתכן לכתוב י"ג ס"ת ביום אחד יש מבארים שכתובת ס"ת נעשית בדרך ניסית על יד השבעת הקולמוס (שו"ת הת"ס תרו"מ סימן כט בשם השל"ה).

ביאור אחר: אין הכוונה שכתב כולם בשלימותם אלא הכוונה שהיו כבר כתובים דכל מה ששמע באותו יום כתב והיה חסר בכל התורה רק סיום מפרשיות האחרונות וזה הוא כתב ביום האחרון (הרו"ז בפירושו למדרש רבה פרשת וילך, שו"ת אבני חפץ סימן פ, שו"ת יד יצחק).

ביאור אחר: שנכתבו מעצמם כי הדברים הקדושים מעצמם נעשו בלי יד אדם (ספר צרור המור סוף פרשת וילך).

ביאור אחר: משה עשה הכל בזריזות גדולה כמו שמצנו ג"כ שמל את כל בני ישראל לבדו במצרים (מדרש שייר השירים פרק א על הפסוק עד שהמלך במסיבו) בליל ט"ז בניסן עד הצות (ספר בית אב ח"א עמוד קסז).

משה רבינו ולא רבינו משה

הטעם שנוהגים לקרוא ולכתוב משה רבינו השם קודם לתואר ובתנאים התואר קודם לשם.

כדי להבדיל בין משה אבי הנביאים ובין רבנים אחרים ששמו משה כמו רבינו משה בן מימון (הרמב"ם) ועוד (סדר עולם פרק י תוספתא סוטה יא, ג, אוצר דינים ומנהגים עמוד 251).

טעם אחר: לפי שמשנה רבינו בא לו הכבוד והמעלה קודם שנתחכם אבל התנאים נקראו רבן לאחר בן לכן רבן קודם לשם (אוצר כל מנהגי ישורון סימן כ ערך חכמים ב בשם ספר חדושי ישן נושן ומביאו הפחד יצחק).

טעם אחר: לפי שבעת שהיה שמו משה עדיין לא ניתנה התורה על ידו ונעשה רבינו אח"כ (מנהגי בית יעקב סימן קצ).

טעם אחר: לפי שמו'שה' רבי'ינו/ בנימטרייא תרי"ג מצות (תוס' הרא"ש ריש פרשת שמות).

משה רבינו הכתיב מלא

הטעם שקוראים משה רבינו בכתיב מלא דהיינו 'י' אחר ה'ב ולא רבנו לפי שאותיות משה רבינו עולות בנימטרייא שש מאות ושלוש עשרה [תרי"ג] שעל ידו ניתנה לנו התורה שיש בה תרי"ג מצות (ספר תודעה פ' י).

משה רבינו

משה רבינו בנימטרייא תרי"ג מצוות (תוס' רא"ש ריש פרשת שמות).

מ'ם שין ה'ה בנימטרייא עשרה פעמים, כנגד מה שמשנה רבינו היה שקול כעשרה אנשים (ילקוט ראובני פרשת שמות).

משה רבינו

הטעם שאומרים משה רבינו עליו השלום ולא זכור לטוב כמו שאומרים אליהו זכור לטוב

לפי שהוא היה שליח לעשות שלום בין ישראל למקום (אוצר דינים ומנהגים משה רבינו).

קבורת משה

משה רבינו הקב"ה התעסק בקבורתו ומנין מדכתיב "ויקבור אותו בניא" (דברים לד ו), הטעם שזכה משה רבינו שנתעסק הקב"ה בקבורתו מבואר בגמרא (סוטה פרק א משנה ט), בשעה שהיו ישראל עוסקים במצרים בביוז היה משה רבינו יגע למצוא את ארונו של יוסף ביציאת מצרים (עין גמרא סוטה יג, א ב) אמר לו הקב"ה אם בעינך דבר קמן שעשית, חסד גדול הוא בעיני שלא בכסף וזהב השגחת, ואף אני ארד בכבודי ובעצמי לעשות עמך חסד כשתיפטר מן העולם (ילקוט שימעוני פרשת וזאת הברכה).

משה נקבר מול בית פעור

הטעם שנקבר מול בית פעור

כדי לכפר על מעשה פעור (סוטה יד, א), ומדרש אגדה בכל שנה ושנה בעת שהטאו ישראל בנות מאוב באותו פרק בית עור עולה למעלה כדי לקמרג ולהזכיר עון וכשהוא רואה קברו של משה הוזר ושוקע שמשנה רביו שקעו בקרקע עד חוטמו (תוס' סוטה יד, א ד"ה מפני).

מקום קבורת משה רבינו

"ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה" (דברים לד ו), הטעם שלא נודע מקום קבורת משה כדי שלא יעשוהו עבודה זרה (פסיקתא זוטרת), כמו שהשש יעקב אבינו שלא לקברו במצרים ולא יעשוהו ע"ז בן הששו משמים שיעשו מקבר משה רבינו ע"ז (מאירי אבות, אכרנאל דברים לד ו).

טעם אחר: לפי שגלויו וידוע לפני בורא עולם שעתידי בית המקדש להיחרב ולהגלות ישראל מארצם וחשש שמא יבואו לקבר של משה ויעמוד בכייה ויאמרו משה רבינו עמוד בתפילה ועמוד משה ומבטל את הגזירה (גמרא סוטה יד, א, מהרי"ץ חיות סוטה יד, א).

ז' אדר בפרשת תצווה

זמן פטירת משה נופל לרוב בשבוע שקוראים פרשת תצווה שהיא הפרשה היחידה בתורה (מלבד משנה תורה) שלא נזכר בה שמו של משה רבינו (ע"פ בעל הטורים עה"ת שמות כז כ) משום שאמר (שמות לב לב) "מחני נא מספרך אשר כתבת" וקללת צדיק אפילו עם תנאי היא באה (בשם הגר"א, ספר מטעמים בשם דברי צדיקים).

רמז ממספר הפסוקים: כיון שנעלם שמו בפרשת תצווה לכן רק בפרשה זו יש מנין ק"א פסוקים שהם המספר הנעלם משמו של משה מם שין הא שעולה ג"כ ק"א (הנהו רבי שאול קצלנבוגן ז"ל ברכות לב, א).

משה רבינו ורשב"י

חסידים ואנשי מעשה נהגו להשתטח ביום זה על ציון ר' שמעון בר יוחאי במירון מקור למנהג זה על פי המבואר בכתבי האר"י שרשב"י היינו שורש ניצוץ נשמת משה רבינו עליו השלום.

אדר הוא אותו יום ג"כ ל"ג בעומר וכן ל"ג בעמר בנימטריא משה (עין קובץ נזר התורה אייר תשס"ט עמוד יא כה).

הטעם שאין עושים הילולא בז' אדר כמו שעושים בהילולא דרשב"י

לפי שבימי אבולו של משה נשתכחו מישראל שלוש מאות הלכות (תמורה טו, א) ואילו באבולו של רשב"י נתחדשו שלושת אלפים הלכות כמבואר בזהר (ח"ג רפו) (ספר מטעמים ענין חודש א בשם רבי אברהם יעקב מסאדיגורא).

טעם אחר: לפי שמשנה רבינו לא הניח בן כמותו משא"כ רשב"י דהיינו שרשב"י לא אבד לדורו לפי שהניח בן כמותו ועל כן גם לדורו לא היה שום עצב ביום זה ולכן הוקבע יום זה לעולם שלא להתענות בו ושירבו בו קצת שמחה משא"כ משה (שו"ת מים חיים ס' כב בסוף התשובה אמת ליעקב).

טעם אחר: לפי שמשנה רבינו היה בוכה על יום מותו ולא חפץ בו (כדאיתא במדרש דברים פרק י יא) לפי שרצה לקיים מצוות התלויות בארץ לכן ביום פטירתו מתאבלים ובוכים, משא"כ רשב"י שמח לקראת יום מיתתו והיה עומד ומצפה אליו כמו שכתב באדרא זוטא (האוינו דף רלא ע"ב) ולכן גם אנו שמחים (דבר יום ביומו ושפע חיים מכתבי תורה ח"ב פ"ב).

טעם אחר: לשיטות שלא נפטר רשב"י בל"ג בעומר וכל הטעם בשמחה ביום זה הוא מפני שבאותו יום הסמיך ר"ע את רשב"י לתלמידו יובן דלא דמי ל"ג בעומר לשאר ימי הילולא (ר"ח אבולעפיה).

מנהגי אכילות על משה רבינו

אמירת "גוט שאכעס" – "שבת שלום" בזמן מנחה
יש הנוהגים: שלא לברך איש את רעהו בברכת שבת שלום בזמן המנחה והטעם: כיון שמשנה רבינו נפטר בזמן

היתכן שצייר צייר את משה רבינו

כאשר הוציא משה את בני ישראל ממצרים "שמעו עמים ירגזו" (שמות טו יד) וכל האומות התפעלו ממה

באותה שעה החליט מלך ערבי לשלוח צייר ממוחה שיביא בפניו את תמונת משה, הצייר חזר עם הציור והמלך הגיש את הציור לבעלי הכמת הפרצוף שיפענחו את תכונות של משה, השיבו החכמים שמהציור עולה שמדבר בבעל גאווה מלא בחסרונות.

ויקצוף המלך מאוד שכך הדבר אינו יתכן שהרי שומעים עליו להפך הגמור התחיל ויכות הצייר טען שהציור מדויק, והחכמים אומרים שוראי הציור אינו מדויק וזה מה שגרם להם למעות המלך אשר נכסף לדעת מי מהם צודק נסע ויבוא אל תוך מחנה ישראל וישא את עינו וירא את משה והנה הציור כתמונתו.

ויתפלא הדבר בעיני וילך אל משה וישאלוה הדבר ומשה השיב לו שגם הצייר צודק וגם חכמיו לא טעו והסיבה לפי שמצד טבעו היינו בעל מידות שליליות בדברי החכמים אלא שלאחר שכבש את מידותיו הפך להיות משה רבינו (תפארת ישראל קידושין פ"ד אות עז).

יש שמערערים על הסיפור

מהטעם: כיון שזמן מועט אחר יציאת מצרים היו פניו של משה מכוסות במכסה וא"א היה לראות את פניו וכשהסיר את המסוה פניו כפני החמה והאיך ציר (מהרה"ל דיסקין).

יש שישבו הקושיא זו לפי שנתנית המסווה על פניו היתה רק לאחר שירד מהר סיני ביו"כ כמפורש ברש"י (שמות לד כט) ואולי המעשה היה קודם לכן.

ועוד לא ניתן דריסת רגל לנכרים במחנה ישראל כשיתרו בא לבקר את חתנו נתקל בחומת הענן כתב פתק על חץ ושגרו ואף לחץ הזה נעשה גם מיוחד ונתאפשר מעופו וכיצד יתכן שציר נכרי יכנס (שם).

יש שיישבו על פי דברי הרוקח (הלכות סוכה ריט) שבעת המלחמות יצאו ישראל מחוץ לענני הכבוד ויתכן שמעשה זה היה במלחמת עמלק או במלחמת סיחון ועוג.

עוד בזוהר (ראה ח"ב יא) על הפסוק (שמות יח כא) "ואתה תחזה מעל העם אנשי היל" ביאר ואתה תחזה שיסתכל על פי חכמת הפרצוף על צורתם ועל יד זה יכיר מי הוא הירא אלהים ואיש אמת וכו' ממה נפשך אם נאמר שלא משתנה פרצוף האדם אף אם שינה בפועל את טבעו האיך ידע משה אולי האדם שינה את טבעו, ואם נאמר שאכן משתנה הפרצוף לפי מעשה האדם האיך יתכן שאחר יצאת מצרים קריאת ים סוף אחר כבר נשתנה טבעו של משה רבינו לטוב עם כל זה לא נשתנה פרצופו לטוב ועל כחך שמעשה ה מזויף מתוכו (מהרה"ל דיסקין).

ועוד בדברי חז"ל במקומות רבים מבואר גדול קדושתו של משה רבינו מתחילת הולדתו הגמרא (סוטה יב, א) דורשת "ותרא אותו כי טוב" בשעה שנולד משה נתמלא הבית אורה, ועוד דכתיב "ותראהו את הילד" שראתה שכינה עימו (המגיד דק"ק וילסומיר).

אמירת "ישמחו במלכותך" במנחה בשבת
במנחה בשבת אין אומרים "ישמחו במלכותך" כמוסף ולנוסה ספרד גם בשחרית, והטעם: לפי שהוא זמן פטירת ג' צדיקים יוסף משה ודוד ולכן אין להזכיר שמחה "ישמחו במלכותך" בשעה זו (סידור יעב"ץ שמו"ע דתפילת מנחה של שבת)

"צדקתך" במנחה בשבת
במנחה בשבת לאחר חזרת הש"ץ אומרים "צדקתך צדק" והטעם: לפי שבאותו שעה מתו יוסף משה ודוד ונוהגים לאומרו במעומד לפי שהוא במקום צידוק הדין (אליה רבא רצב יז בשם התניא).

קביעת מדרש בין מנחה למערב בשבת
נהגו שלא לקבוע מדרש בין מנחה למערב (רמ"א רצב ב), והטעם: לפי שחכם שמת בטלים כל המדרשות (משנ"ב שם).

ביצים בשבת
הטעם שאוכלים ביצים בשבת לפי שביצים זה מאכל של אכלים וכיון שמשנה רבינו מת בשבת אוכלים משום אבלות על משה רבינו (פרי מגדים א"א רצ בשם שו"ת כנסת הגדולה רפח ח, תוספת שבת רצ ג).

להערות לתרומות והנצחות י. לב

ראב"ד 5 אלעד 052-7668608

לקבלת העולין במייל: